

Модуль 2

ПРОТИСТОЯННЯ ТА ЗАХИСТ У МАНІПУЛЮВАННІ

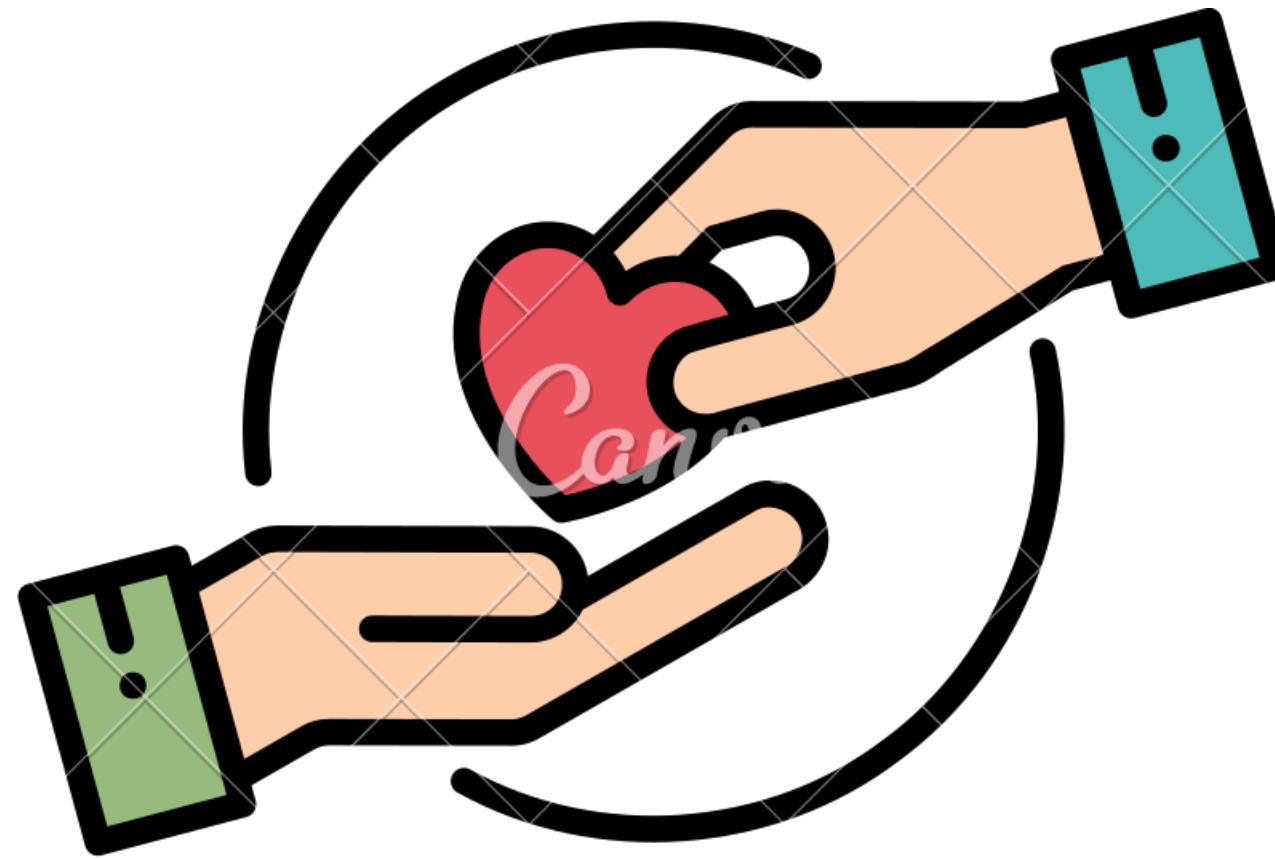
Виконала:

студентка ФКНФМ 231 групи

Верхоломова Каріна

Вміти переносити недосконалості інших є
ознака найвищої довершеності.

Г. Вінклер

ПЛАН

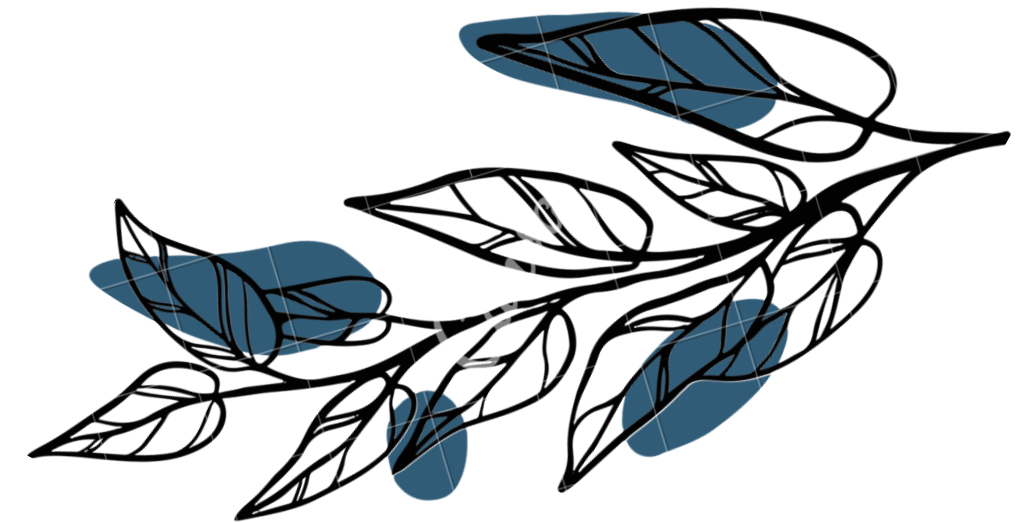
- Маніпулятивне спілкування
- Маніпулювання у педагогічній діяльності
- Протистояння маніпуляції
- захист від маніпулювання

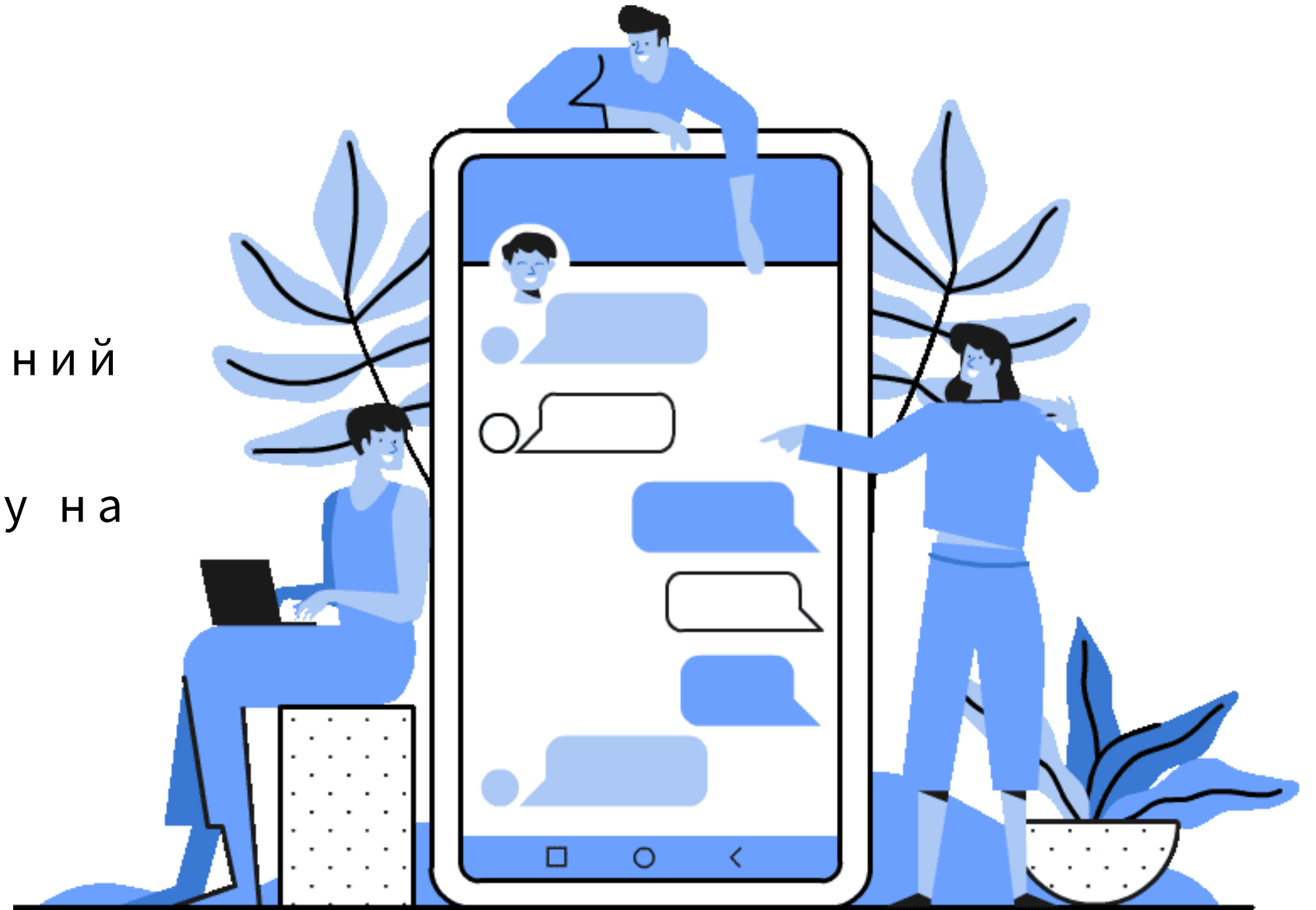
ЧАСТИНА 1 ПЛАН

- Характеристика маніпуляцій у спілкуванні
- Нейтралізація маніпуляцій у спілкуванні
- Технологія створення довірчих взаємовідношень
- Аргументація. Контраргументація

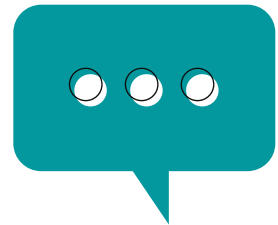

ХАРАКТЕРИСТИКА МАНІПУЛЯЦІЙ У СПІЛКУВАННІ

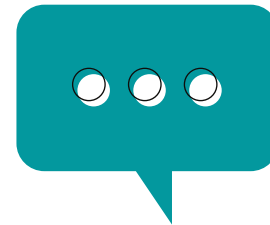
- Маніпуляція - це вид духовного, психологічного впливу на людину;
- Маніпуляції мають прихований характер впливу;
- Маніпуляція передбачає гру на людських слабкостях - «мішенях впливу»;
- Маніпуляція передбачає спонукання до вчинення певної дії

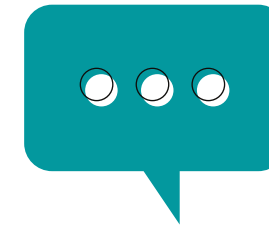
МЕТОДИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ МАНІПУЛЯЦІЙ У СПІЛКУВАННІ

Контрманіпуляція.
Використання
прийомів маніпуляції,
що дозволяють
відбити атаку
опонента і змусити
його прийняти
невигідного для себе
рішення.

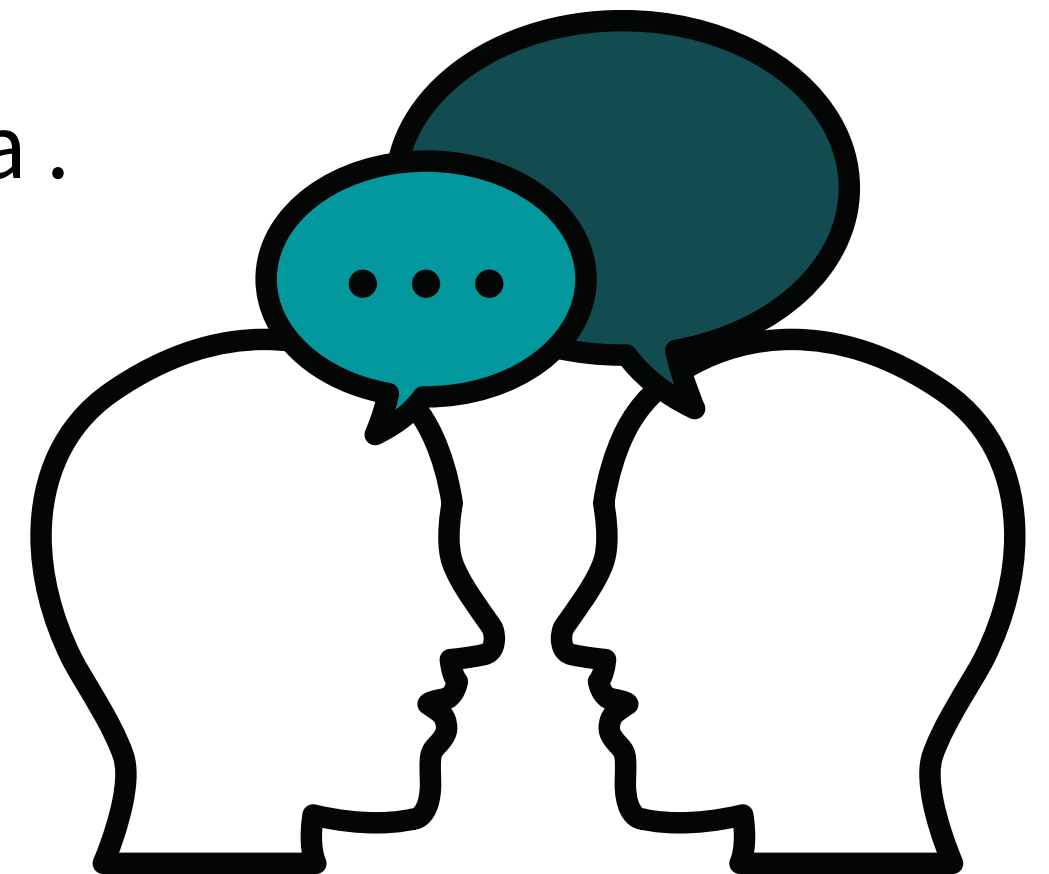
«Розставити крапки
над і». Пряма заява
про те, що опонент
намагається вами
маніпулювати з
позначенням його
істинного мотиву.

«Повз вуха».
Метод полягає в
ухилянні від
дискусії, ухиленні
від прямих
запитань або зміні
теми розмови.

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ДОВІРЧИХ ВЗАЄМОВІДНОШЕНЬ

- професійно слухати співрозмовника;
- уникати конфліктних ситуацій в спілкуванні;
- грамотно критикувати партнера.

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ДОВІРЧИХ ВЗАЄМОВІДНОШЕНЬ

- професійно слухати співрозмовника;
- уникати конфліктних ситуацій
в спілкуванні;
- грамотно критикувати
партнера.

ЧАСТИНА 2

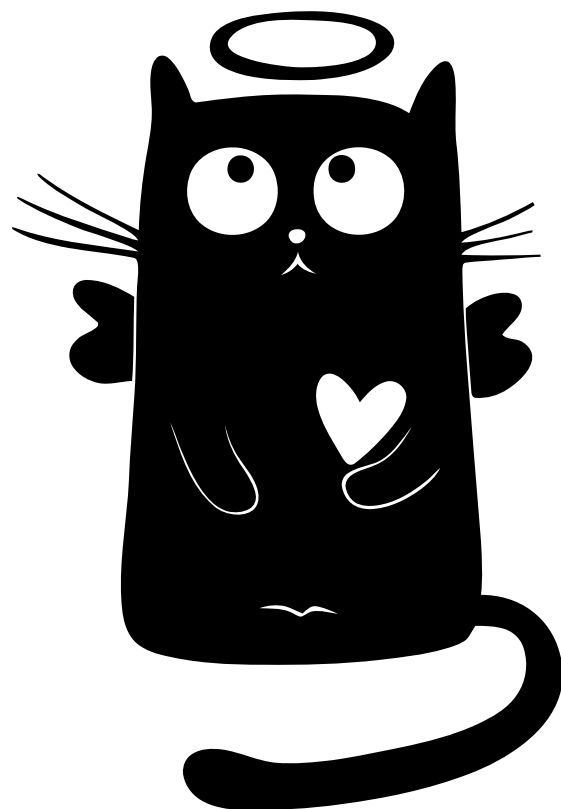
ПЛАН

- Маніпулювання у сім'ї. Самоствердження батьків через успіхи дітей
- Діти – маніпулятори, їх типологія
- Маніпулювання у сім'ї
- Учителі та учні: особливості маніпулювання

РІШЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ БАТЬКІВ ЗА РАХУНОК ДИТИНИ

«Непогрішний
батько»

«Нещасна жінка»

«Батько - господар»

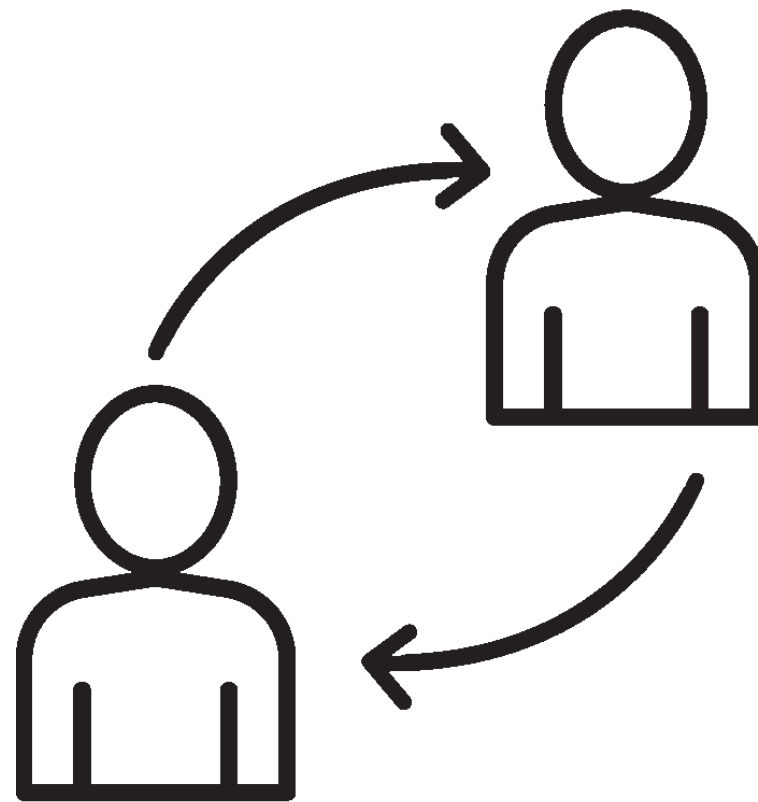

РІШЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ БАТЬКІВ ЗА РАХУНОК ДИТИНИ

«Уявна жертва»

«Торгівля» благами

Нагнітання страху

РІШЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ БАТЬКІВ ЗА РАХУНОК ДИТИНИ

Маніпуляція
«відкуповуватися
від дитини»

Торгівля любов'ю

Зловживання
заборами

ТИПИ ДІТЕЙ-МАНІПУЛЯТОРІВ

ХИТРИЙ Фредді

Він виявив, що сльози оплачуються увагою. Він ще не встиг придумати, чому розплакався, а його вже втішають, ласкаво гладять і, схоже, більше люблять. В школі коли урок був занадто складним, а вчитель занадто суворим, тямущий Фредді симулював біль в животі, яка дозволяла йому піти додому. Вранці він бував такий нещасний, що не міг одягнутися самотійно. В результаті він домогся до себе підвищеної уваги, оскільки всі його жаліли.

КАРЛ- ПЕРЕМОЖЕЦЬ

Зазвичай він молодший з братів і з раннього віку опановує наукою змагань, відвойовуючи собі місце під сонцем. Школа - кращий полігон для його вправ в цій області. Батьків, братів, однокласників він сприймає як суперників. Перемогти і опинитися нагорі для нього набагато важливіше, ніж просто жити в родині чи вчитися в школі.

КРУТИЙ ТОМ

Він штовхає, задирає, обзиває інших дітей, б'ється і плюється. Досить рано він зрозумів, що гримуча суміш з ненависті і страху робить людей легко керованими. Найбільше на світі він ненавидить авторитети, тому під обстріл його неприязні в першу чергу потрапляють вчителі та батьки. Його непохитна впевненість в собі досить швидко перетворюється в самовпевненість, що дозволяє йому наїжджати на всіх і кожного.

ПРИЙОМИ МАНІПУЛЯЦІЇ В СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Маніпуляція почуттям провини

Як протистояти маніпуляції виною: на початковому етапі допомагають розмови, з'ясування причин і, по можливості, прощення.

Коли застосовувати: усвідомлено - ніколи. Якщо ви самі є маніпулятором, почніть працювати над побудовою діалогів, не ставлячи за мету досягти мети будь-яким способом.

Ігнорування як маніпуляція

Як протистояти: Мовчить - нехай мовчить. Залиште мовчуна в спокої.

Коли застосовувати: Догляд та мовчання можуть бути пов'язані з напруженням емоцій, коли виснажений конфліктом людина самоусувається з сварки, щоб заспокоїтися.

Маніпуляція любов'ю

Як протистояти: Помітили, що ваші почуття експлуатуються - відстороняйтеся.

Коли застосовувати: як елемент ігор, коли маніпуляція любов - на поверхні, в ній немає нічого поганого. Природно, якщо обидва партнери отримують від неї вигоду.

ПРИЙОМИ МАНІПУЛЯЦІЇ В СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Маніпуляція страхом

Як протистояти: По-перше, з'ясуйте, наскільки реальна загроза. Далі кращий спосіб - визнати виграшне становище маніпулятора: "Так, у тебе є влада, і я з цим не сперечаюся".

Коли застосовувати: маніпулювати страхом в конфлікті допустимо в разі, коли партнер занадто розійшовся і не чує нічого.

Маніпуляція сексом

Як протистояти маніпуляції: Якщо вами маніпулюють проти волі, спробуйте прямим текстом проговорити ситуацію, чого маніпулятор хоче домогтися і чому діє саме таким шляхом.

Коли використовувати: Якщо маніпуляція сексом використовується в конфлікті, вона може мати й творчу функцію. Все-таки в родині інтимні стосунки є сполучною ланкою.

Маніпуляція образою

Як протистояти: Звернути увагу, чи є видимі причини для образи, не вступати в дискусію, не виправдовуватися, ігнорувати образу, поставити чітке питання: "Що конкретно ти хочеш".

Коли застосовувати: Як рідкісної виховної заходи маніпуляція образою допустима, використання її можливо, коли порушено кордони.

ШКІЛЬНІ МАНІПУЛЯТИВНІ ВЗАЄМОДІЇ

Маніпуляція
«Учитель - Учень»

Маніпуляція
«Учень - Учень»

Маніпуляція
«Батько - Учень»

Маніпуляція
«Учень - Учитель»

Маніпуляція
«Батько - Учитель»

ЧАСТИНА 3 ПЛАН

- Поняття цивілізованого протистояння
- Інформаційний діалог
- Цивілізована конфронтація
- Алгоритм цивілізованого протистояння
- Конструктивна критика

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЦИВІЛІЗОВАНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

- Протистояння починається з мінімальних засобів
  - Протистояння припиняється:
    - а) або коли маніпулятор переключився на цивілізована взаємодія;
    - б) або коли протистоїть адресат впливу прийняв рішення капітулювати .
  - Перехід к більш потужним засобам протистояння відбувається тільки в тому випадку, якщо маніпулятор не реагує на менш потужні кошти.
-

ТЕХНІКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ДІАЛОГУ

ЗАПИТАННЯ, СПРЯМОВАНІ НА
ПРОЯСНЕННЯ СУТІ СПРАВИ

«Що слід зробити,
щоб змінити
ситуацію?»

«Що ви маєте на
увазі, коли
говорите про ...»

ПРОПОЗИЦІЇ ПО СУТІ СПРАВИ

Пропоную узгодити
наші підходи
до початку
переговорів

«Не могли б ви
ще раз
сформулювати
своє запитання?»

ТЕХНІКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ДІАЛОГУ

ПРОПОЗИЦІЇ ОБМЕЖИТИ
ОБЛАСТЬ ОБГОВОРЕННЯ

«Пропоную
повернутися
до суті
справи»

«Пропоную не
зачіпати
конфіденційної
інформації»

ВІДМОВА АБО ВІДСТРОЧЕННЯ
ВІДПОВІДІ

«А чому це вас
абсолютно не
турбують ці
витрати?»

«Це питання я
обійду
мовчанням».

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЦИВІЛІЗОВАНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

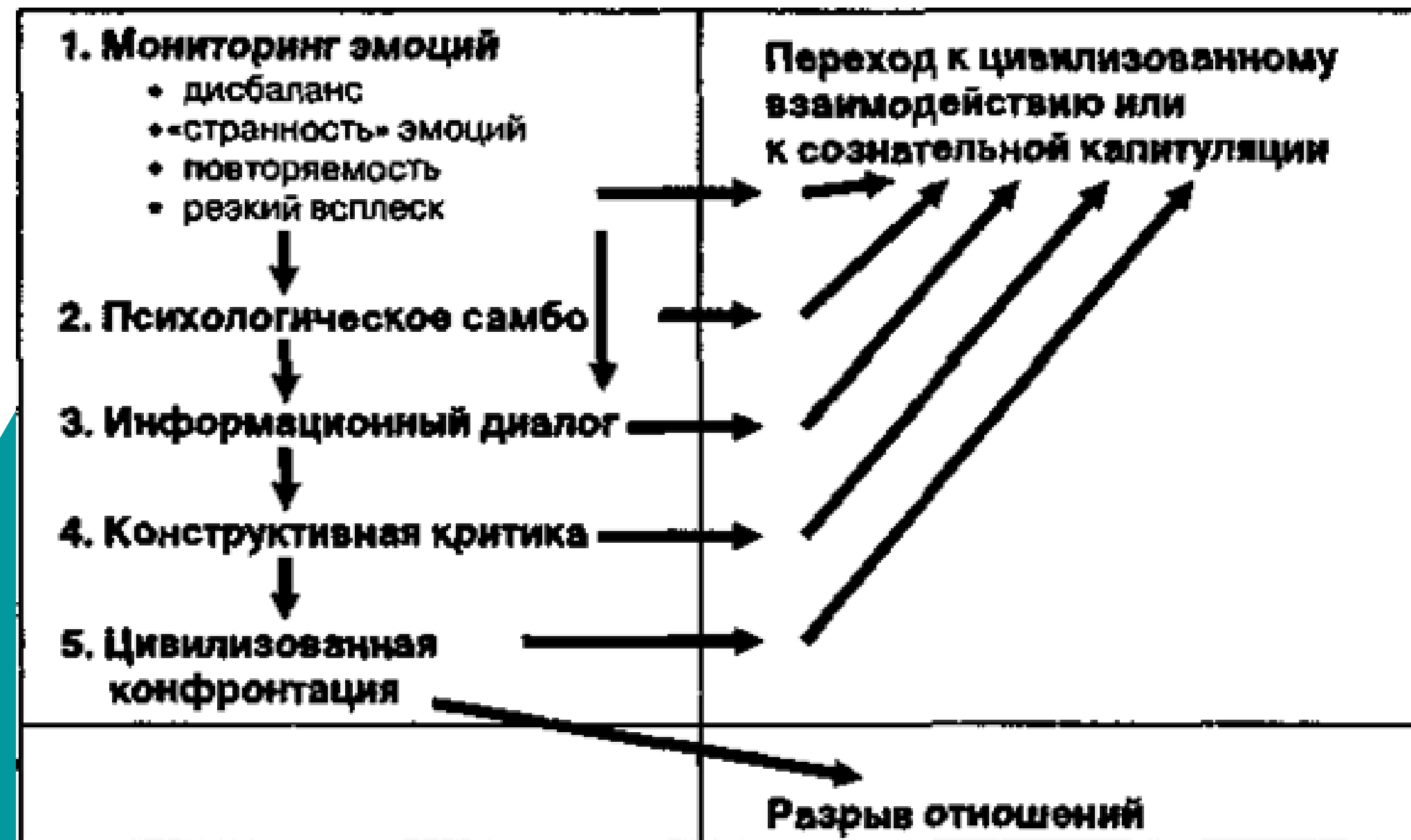
Ухвалення рішення про вступ в конфронтацію по А. Беку

1. Чесно оцініть ситуацію, в якій ви знаходитесь.
2. Визначте, чи мають ваші дії або бездіяльність бажаний ефект.
3. Вивчіть, чого ви хочете від людини або ситуації і що заважає вам цього досягти.
4. Далі розгляньте можливі результати дій. Які найкращі і найгірші можливі наслідки?

Відповіді на ці питання можуть привести вас до конфронтації з іншою людиною, до прийняття його (її) поведінки або розриву відносин.

АЛГОРИТМ ЦИВІЛІЗОВАНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

КОНСТРУКТИВНА КРИТИКА

ВИМОГИ ДО КРИТИКИ

Фактологічність: оцінюються факти, події і їх наслідки, а не особистості.

Коректність: допускаються тільки тактовні вирази.

Неупередженість: аналіз і оцінка проводиться "без емоцій", відсторонено.

ЧАСТИНА 4

ПЛАН

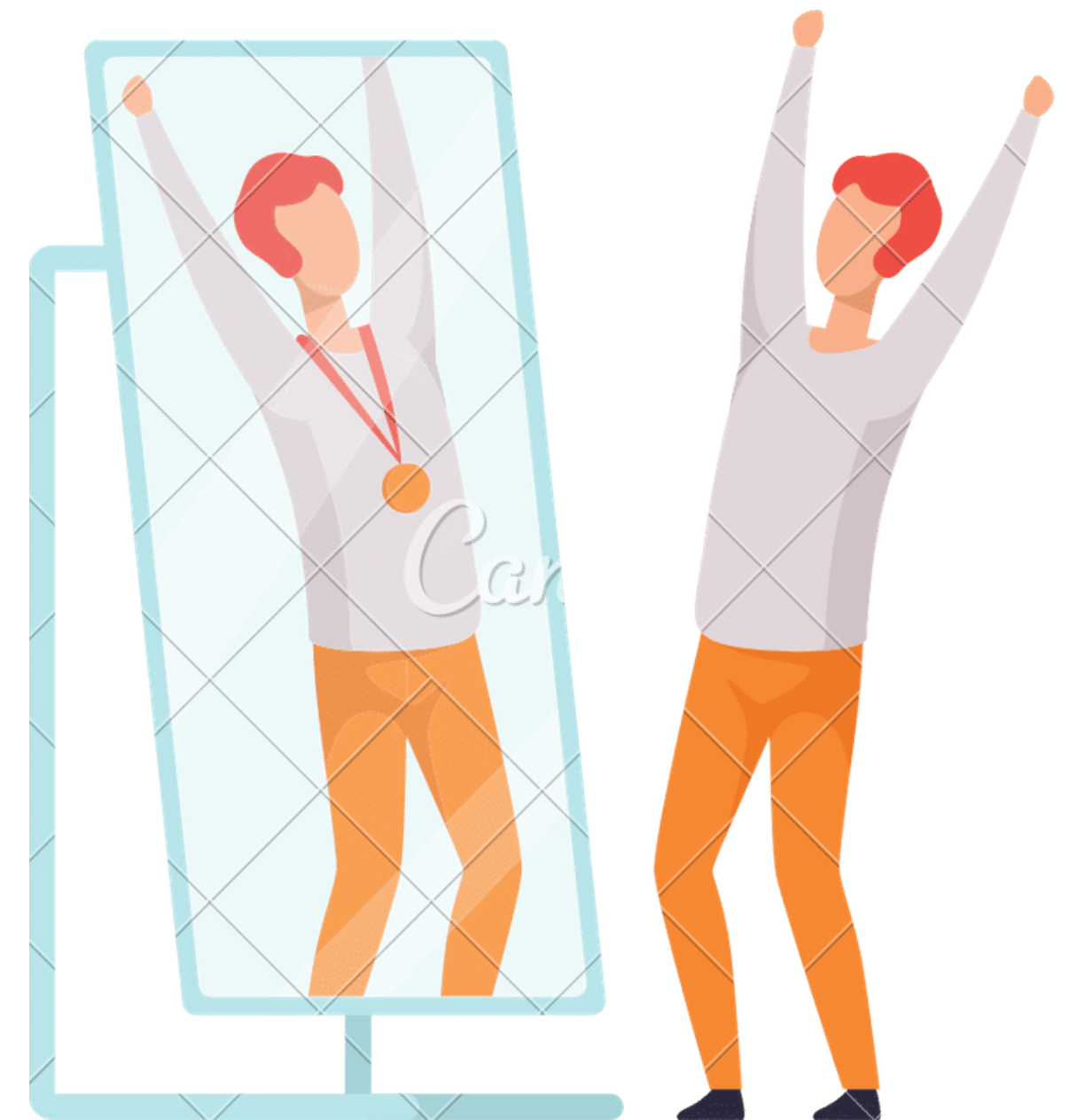
- Маніпуляція впевненими людьми
- Алгоритм захисту від маніпулювання
- Пасивний та активний захист від маніпулювання
- Контр маніпуляція
- Вправи на протидію маніпуляції

МАНІПУЛЯЦІЯ ВПЕВНЕНИМИ ЛЮДЬМИ

Якщо у співрозмовника на першому місці впевненість - м'яко відсуньте її на другий план, а на перший висуньте особистість співрозмовника, його самість. Робиться це легко за допомогою широко поширеного прийому «взяти на слабо». Це і є маніпуляція впевненим в собі людиною. Він упевнений в собі - а йому дають зрозуміти, що в його силах сумніваються. Тоді замість впевненості, яка базується на об'єктивній оцінці своїх можливостей, на перший план виходить «Я». Людина перестає об'єктивно оцінити ситуацію. і втрачає над нею контроль.

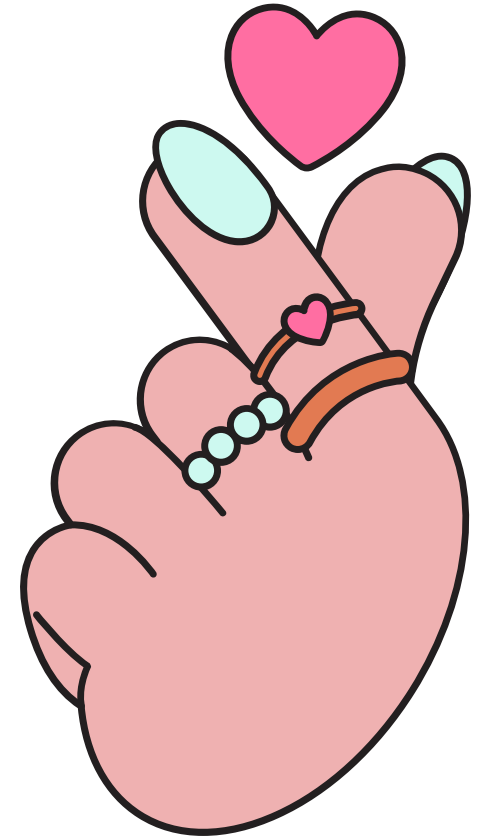

ЯК ЗАХИСТИТИ СЕБЕ ВІД МАНІПУЛЯЦІЇ?

- 1) Найкраща зброя проти маніпуляції – це усунення того фактору, на якому намагаються зіграти.
- 2) Не піддавайтеся на емоції, які намагається викликати у вас маніпулятор.
- 3) Не переходьте на особистості.
- 4) Пам'ятайте про власні переконання, бажання та цілі, до яких ви прагнете.

ПАСИВНИЙ ЗАХИСТ ВІД МАНІПУЛЮВАННЯ

Суть пасивного захисту полягає в затримці власних спонтанних реакцій на дії маніпулятора.

Деякі форми пасивного захисту:

- Ухилення від контакту
- Прийоми збереження самовладання в ситуаціях пасивного захисту
- Техніка відмови

ФАЗИ АКТИВНОГО ЗАХИСТУ

- 1) Установлення факту маніпуляції
- 2) Оцінка ситуації
- 3) Усвідомлення змісту маніпуляції
- 4) Установлення контролю за емоціями
- 5) Збивання темпу й ритму
маніпулятивного впливу
- 6) Відновлення силового балансу
стосунків

ФАЗИ АКТИВНОГО ЗАХИСТУ

7) Зайняття й декларування чіткої позиції в питанні, яке є предметом маніпуляції

8) Виведення маніпулятора зі стану емоційної рівноваги

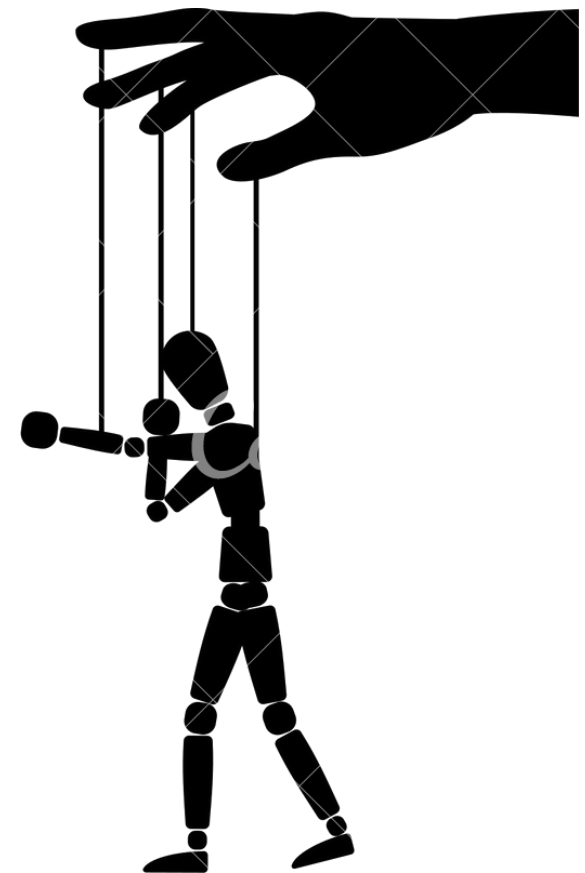
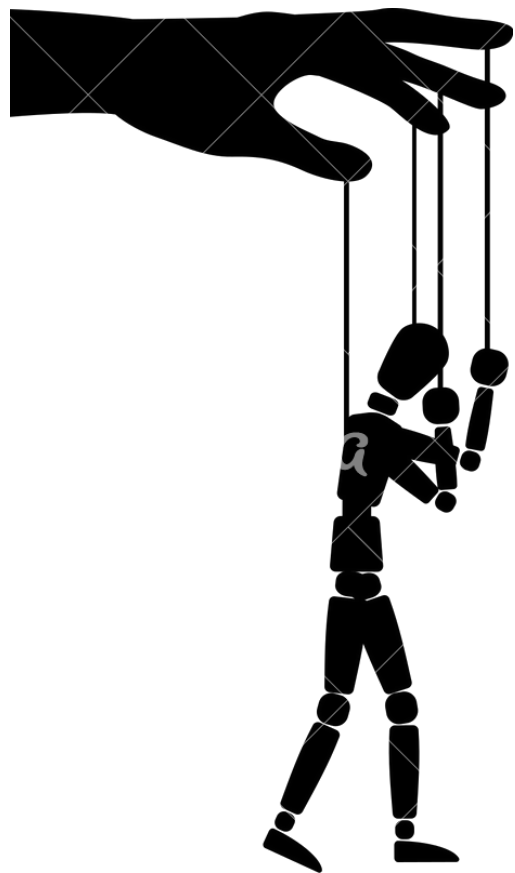
9) Провокування маніпулятора до "самовикриття", тобто озвучення мети маніпуляції

10) Викриття факту маніпуляції та розкриття її суті

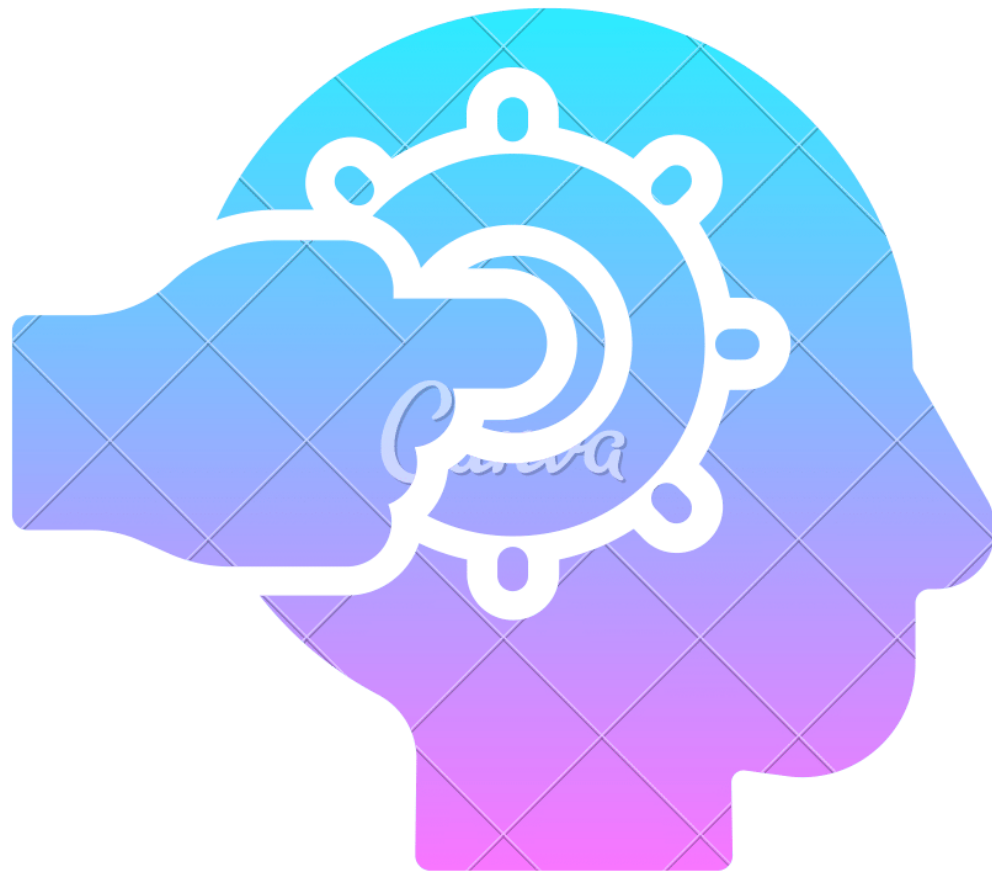
11) Контрманіпуляція

БАЗОВІ ПРИНЦИПИ УСПІШНОЇ КОНТРМАНІПУЛЯЦІЇ

- відповідати потрібно короткими фразами;
- пропозиції бажано знеособлювати;
- якщо дозволяє ситуація, потрібно застосовувати почуття гумору і жартувати;
- в кінці висловлювання, якщо допускає контекст, посміхайтесь;
- остерігайтеся негативних і агресивних випадів зі свого боку;
- використовуйте самоіронію;
- утримуйтеся від виправдань

ВПРАВИ НА ПРОТИДІЮ МАНІПУЛЯЦІЇ

- Прийом 1. Техніка нескінченного уточнення.
- Прийом 2. Техніка зовнішнього згоди, або Наведення туману.
- Прийом 3. Техніка зіпсованої платівки.
- Прийом 4. Техніка англійського професора.

Партнер коректно висловлює сумніви з приводу того, що виконання чиїхось вимог справді не порушує його особистих прав

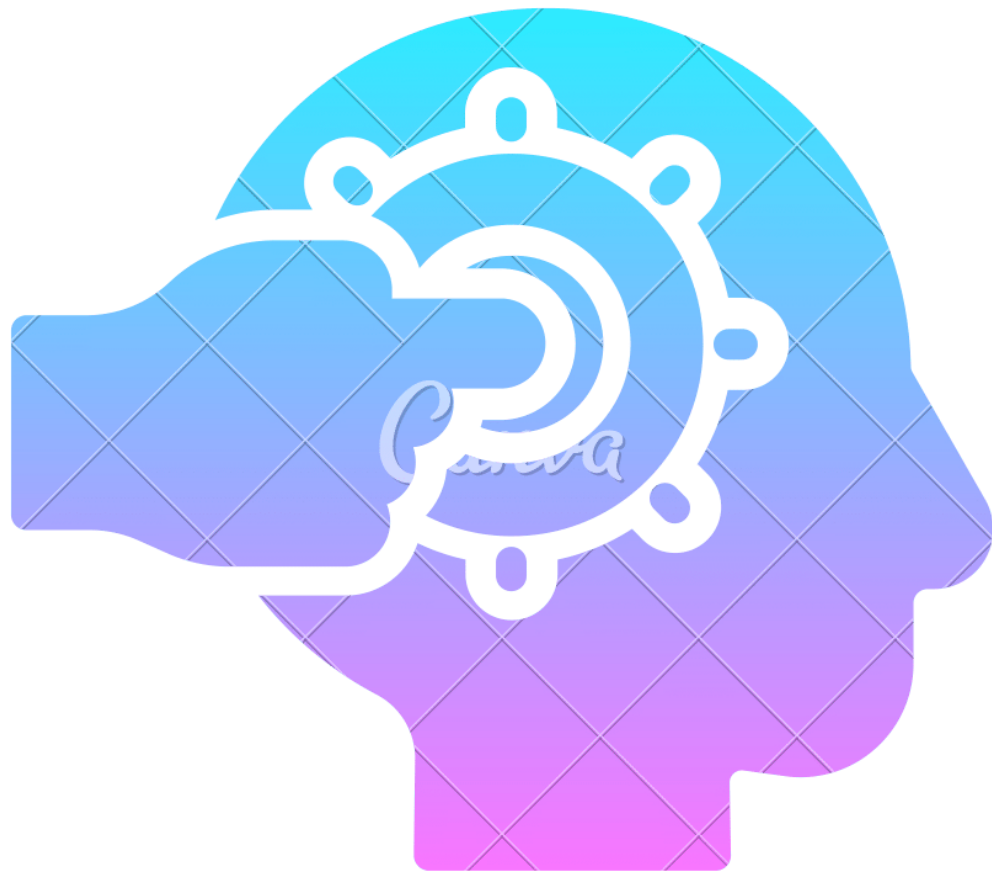
ВПРАВИ НА ПРОТИДІЮ МАНІПУЛЯЦІЇ

- Прийом 5. Спокій і відчуженість.
- Прийом 6. Пошук і підключення додаткових факторів, здатних вплинути на ситуацію.
- Прийом 7. Попередні тренування на чужому полі. Періодично варто практикувати нетипову для себе поведінку.
- Прийом 8. Не приймайте чужої оцінки ситуації.

ВПРАВИ НА ПРОТИДІЮ МАНІПУЛЯЦІЇ

- Прийом 9. По можливості не приймайте зобов'язання, нав'язані вам ззовні.
- Прийом 10. Здатність змінити відносини.
- Прийом 11. Уникати спровокованих бездумних дій.
- Прийом 12. Критичне сприйняття ситуаційних вимог.
- Прийом 13. У житті майже не буває простих рішень.

ВПРАВИ НА ПРОТИДІЮ МАНІПУЛЯЦІЇ

- Прийом 14. Не буває миттєвої «приязні». Дружба і довіра завжди розвиваються з часом і зазвичай включають взаємообмін, подолання і співучасть - тобто попередню роботу з обох сторін.
- Прийом 15. Відділення себе від всіх. Слід уникати «тотальних ситуацій», коли звертаються і вказують «всім», а не вам особисто.

ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!